

AUDYT KRAJOBRAZOWY WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

KRAJOBRAZ PRIORYTETOWY

CHARAKTERYSTYKA KRAJOBRAZU

Nazwa krajobrazu: Osiedle Borsig

Kod krajobrazu: 24-341.13-086

Położenie administracyjne: Gmina Zabrze, Powiat Zabrze

Katowice, Warszawa

2025

Projekt realizowany na zlecenie
Województwa Śląskiego
(Umowa CRU WSL nr 1462/GN/2021)

Wykonawca prac:

Konsorcjum w składzie

Narodowa Fundacja Ochrony Środowiska
(Lider Konsorcjum)

UNIwersytet ŚLĄSKI
W KATOWICACH

Uniwersytet Śląski w Katowicach
(Partner Konsorcjum)

SZKOŁA GŁÓWNA
GOSPODARSTWA
WIEJSKIEGO

Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie
(Partner Konsorcjum)

Akademia Śląska (dawniej Wyższa Szkoła Techniczna)
w Katowicach
(Partner Konsorcjum)

Kierownik naukowy Audytu:

dr hab. Urszula Myga-Piątek, prof. UŚ – Uniwersytet Śląski w Katowicach

fot. okładka:

Typowa zaudowa robotnicza osiedla Borsig w Zabrze Biskupicach (ul. Rodziewiczówny) (fot. Urząd Miasta)

1 METRYCZKA OGÓLNA KRAJOBRAZU

Nazwa Krajobrazu	Osiedle Borsig
ID	1909
Kod krajobrazu	24-341.13-086
Typ, podtyp krajobrazu	10c - Obszary zabudowy mieszkaniowej
Typ rzeźby terenu*	C - Krajobrazy pagórkowate
Kod mezoregionu*	341.13
Nazwa mezoregionu*	Wyżyna Katowicka
Typ krajobrazu naturalnego*	Wyżyn i niskich gór
Nazwa krajobrazu naturalnego*	Węglanowe i gipsowe - erozyjne: zwartych masywów ze skałkami
Kod podokręgu geobotanicznego*	C.3.1.n
Nazwa podokręgu geobotanicznego*	Bytomsko-Mysłowicki
Typ krajobrazu roślinności potencjalnej*	45
Nazwa krajobrazu roślinności potencjalnej*	Acydofilny środkowoeuropejski las dębowy
Kod regionu historyczno-kulturowego*	I.E.8
Nazwa regionu historyczno-kulturowego*	Konurbacja katowicka, region przemysłowy
Położenie administracyjne	Gmina Zabrze, Powiat Zabrze
Powierzchnia (ha)	19,24

*podano dla jednostki dominującej

2 CHARAKTERYSTYKA KRAJOBRAZU

Krajobraz priorytetowy - wielkomiejski, obszary zabudowy mieszkaniowej obejmujący kolonię robotniczą Borsiga w Zabrzu. Jednostka obejmuje zwarty kompleks zabudowy mieszkaniowej wraz z zielenią towarzyszącą, cmentarzem oraz nieformalnym terenem ogrodów działkowych.

Krajobraz wskazany jako priorytetowy w wyniku:

- zastosowania algorytmu w zakresie kryterium reprezentatywności, ze względu na występowanie zestawu cech charakterystycznych i właściwych dla modelowego, klasycznego wzorca danego podtypu;
- oceny eksperckiej z kryterium ważności, ze względu na modelowy, klasyczny przykład podtypu krajobrazu, jego doskonale zachowaną historyczną strukturę przestrzenną oraz bardzo dobrze zachowane obiekty mieszkalne historycznego osiedla robotniczego.

3 WALORY KRAJOBRAZOWE

Walory przyrodnicze

Ograniczone walory przyrodnicze tworzone przez zieleni towarzyszącą zabudowie. W północnej i środkowej części osiedla znajdują się aleje kasztanowców.

Walory kulturowe

Osiedle robotnicze - domy robotnicze (familoki) wraz z pomieszczeniami gospodarskimi w postaci komórek i piwnic. Całe osiedle składa się z dwóch części, z których północna obejmuje domy mieszkalne o wyższym standardzie, przeznaczone dla kadry, lekarzy i inżynierów oraz budynek szkoły oraz południowej przeznaczonej dla robotników fabrycznych. Także w południowej części znajduje się nekropolia ewangelicka (kwatery żołnierzy poległych w 1871 r. w czasie wojny prusko-francuskiej). Osiedle powstało w latach 1863-1871 dla pracowników kombinatu górniczo-hutniczego Augusta Borsiga.

Fizjonomia krajobrazu

Krajobraz wyróżniający się fizjonomicznie bardzo dobrze zachowaną jednolitą zabudową ceglana ułożoną regularnie wzdłuż siatki dróg dojazdowych, z zielenią wysoką towarzyszącą. Brak znaczących dominant krajobrazowych oraz możliwości ekspozycji.

4 DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA

ZDJĘCIE NR 1

Jedno z charakterystycznych podwórek w osiedlu Borsig (fot. Artur Widawski)

ZDJĘCIE NR 2

Osiedle Borsig jako przykład kolonii robotniczej z drugiej połowy XIX w. (ul. Okrzei) (fot. Urząd Miasta)

ZDJĘCIE NR 3

Typowa kamienica na osiedlu Borsig w Zabrze Biskupicach (fot. Artur Widawski)

ZDJĘCIE NR 4

Brama cmentarza ewangelickiego (fot. Urząd Miasta)

ZDJĘCIE NR 5

Wyróżniający się stylem budynek przy ul. Częstochowskiej 4 (fot. Urząd Miasta)

5 DOKUMENTACJA KARTOGRAFICZNA

POŁOŻENIE KRAJOBRAZU PRIORYTETOWEGO

